

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЛИЙН ЭРХ ЧӨЛӨӨНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬ

/Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан үзэл бодлоо чөлөөтэй илэрхийлэх, хэвлэн нийтлэх эрх чөлөөг баталгаажуулах, хэвлэл мэдээллийн бие даасан, хараат бус байдлыг хангах, олон ургальч, чөлөөт хэвлэл мэдээллийг хөгжүүлэхэд оршино.

2 дугаар зүйл.Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний хууль тогтоомж

2.1.Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Харилцаа холбооны тухай хууль, Олон нийтийн радио, телевизийн тухай хууль, Зар сурталчилгааны тухай хууль, Зохиогчийн эрхийн тухай хууль болон энэ хууль, эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан бусад хууль тогтоомжийн актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Энэ хуулиар сэтгүүл зүйн үйл ажиллагаа явуулсны үндсэн дээр олон нийтийн эрх, ашиг сонирхолын төлөө мэдээллийг хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл ашиглан хараат бус, ил тодоор хэвлэн нийтлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулна.

3.2.Бие даан сэтгүүл зүйн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээдийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлд нийтлэгдсэн бүтээл, түүнтэй холбоотой харилцаа нь энэ хуулийн үйлчлэлд хамаарна.

3.3.Энэ хуулийн 9.2-т заасан олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай холбоотой харилцааг Олон нийтийн радио, телевизийн тухай хуулиар зохицуулна.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд заасан дараах нэр томьёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1.“сэтгүүл зүйн үйл ажиллагаа” гэж олон нийтэд мэдээлэл хүргэх зорилгоор мэдээ, мэдээлэл хайх, эрэн сурвалжлах, олж авах, цуглуулах,

боловсруулах, нягтлах, агуулга бүтээх ажиллагаа явуулсны үндсэн дээр хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр нийтлэх, нэвтрүүлэх, түгээх мэргэжлийн үйл ажиллагааг;

4.1.2. “хэвлэл мэдээллийн байгууллага” гэж редакцтайгаар сэтгүүл зүйн үйл ажиллагаа эрхэлдэг, сонин, сэтгүүл, радио, телевиз, цахим хуудас зэрэг хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл эзэмшдэг хуулийн этгээдийг;

4.1.3. “хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл” гэж сэтгүүл зүйн үйл ажиллагаа эрхэлдэг хэвлэл мэдээллийн байгууллага мэдээллийг олон нийтэд, эсхүл тодорхой бүлэг этгээдэд хүргэх, түгээх зорилгоор ашиглаж байгаа сонин, сэтгүүл, радио, телевиз, редакцтай мэдээллийн цахим хуудсыг;

4.1.4. “сэтгүүлч” гэж энэ зүйлийн 4.1.1-д заасан сэтгүүл зүйн үйл ажиллагааг хэвлэл мэдээллийн байгууллагын редакцид хамааран орон тооны болон орон тооны бус байдлаар, эсхүл бие даан чөлөөт байдлаар гүйцэтгэж байгаа хүнийг;

4.1.5. “хэвлэл мэдээллийн байгууллагын редакц” гэж хэвлэл мэдээллийн байгууллагын олон нийтэд түгээх мэдээллийн агуулга, бодлогыг тодорхойлох, бүтээх, нягтлах үйл ажиллагааг зохион байгуулж байгаа нэгж, хүнийг;

4.1.6. “хамтын хэвлэл мэдээллийн байгууллага” гэж соёл, зан заншил, үнэт зүйл, сонирхол, онцлог байдлаар нэгдсэн иргэдээс үүсгэн байгуулж, эзэмшиж, удирдаж байгаа, тухайн хязгаарлагдмал хүрээнд үйл ажиллагаа явуулдаг, мэдээ, мэдээллийг иргэдийн оролцоонд тулгуурлан цуглуулж, боловсруулж, түгээх зорилготой хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл эзэмшдэг ашгийн төлөө бус хуулийн этгээдийг;

4.1.7. “эх сурвалж” гэж сэтгүүлчийн болон хэвлэл мэдээллийн байгууллагын мэдээллийн үндэслэл болж байгаа үйл баримт, мэдээллийг өгч байгаа этгээдийг;

4.1.8. “эх сурвалж нууцлах эрх” гэж хэвлэл мэдээллийн байгууллага болон сэтгүүлч нэрээ нууцлахыг хүссэн эх сурвалж, мэдээллийг дамжуулсан арга хэрэгслийг гуравдагч этгээдэд илчлэхгүй байхыг;

4.1.9. “ташаа мэдээлэл” гэж бусдын сэтгэл санаа, бие махбодь, эсхүл хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаанд хохирол учруулах зорилгогүйгээр түгээсэн бодит байдалд нийцэхгүй гэдгийг мэдээгүй, эсхүл мэдэх боломжгүй байсан алдаатай мэдээ, мэдээлэл, баримт сэлтийг;

4.1.10. “илт худал мэдээлэл” гэж хүн, хуулийн этгээд, улс оронд санаатайгаар хохирол учруулах зорилгоор түгээсэн ор үндэслэлгүй худал мэдээ, мэдээлэл, баримт сэлтийг.

5 дугаар зүйл. Сэтгүүл зүйн үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

5.1. Сэтгүүл зүйн үйл ажиллагаанд дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1. хараат бус, бие даасан байдлаар тэнцвэртэй мэдээллэх;

5.1.2. хүнлэг, шударга ёсыг баримтлах;

5.1.3.үндэсний аюулгүй байдал, хүний эрх, нийтийн ашиг сонирхлыг дээдлэх;

5.1.4.баримтад тулгуурлах;

5.1.5.хуулиар хамгаалагдсан нууцад хүндэтгэлтэй хандах.

5.2.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь бодит мэдээлэл, баримтад тулгуурласан мэдээллийг түгээх бөгөөд энэ хуулийн 5.3-т зааснаас бусад тохиолдолд өөрийн нийтэлж, нэвтрүүлж байгаа зүйлийнхээ төлөө хариуцлага хүлээнэ.

5.3.Эх сурвалжийн мэдээлэл, үзэл бодлыг хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр шууд дамжуулсан, нийтэлсэн, нэвтрүүлсэн бол энэхүү мэдээллээс үүсэх хариуцлагыг тухайн мэдээлсэн эх сурвалж хариуцна.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЛИЙН ХАРААТ БУС, БИЕ ДААСАН БАЙДЛЫН БАТАЛГАА

6 дугаар зүйл.Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөг төрөөс хангах баталгаа

6.1.Хүний үзэл бодлоо чөлөөтэй илэрхийлэх, үг хэлэх, хэвлэн нийтлэх эрх чөлөө, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн чөлөөт байдлыг хязгаарласан хууль, захиргааны хэм хэмжээний акт батлахыг хориглоно.

6.2.Хэвлэн нийтлэх эрхийн хүрээнд үйл ажиллагаа явуулсны төлөө сэтгүүлч, хэвлэл мэдээллийн байгууллагад төрөөс аливаа хэлбэрээр дарамт, шахалт үзүүлэх, хэвлэн нийтлэх бүтээлд агуулгын хяналт тогтоохыг хориглоно.

6.3.Төрөөс хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн нийтлэх, нэвтрүүлэх мэдээлэлд агуулгын хяналт тавих байгууллага, албан тушаал бий болгохгүй бөгөөд ийм үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхийг хориглоно.

6.4.Төрийн байгууллага нь гамшиг, аюулт үзэгдлээс бусад үед хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр үнэ төлбөргүй мэдээ, мэдээлэл нэвтрүүлэхээр шаардахыг хориглоно.

6.5.Төрийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд нь өөрийн үйл ажиллагааг тусгайлан сурталчлуулах бол хэвлэл мэдээллийн байгууллагыг хуульд заасны дагуу сонгон шалгаруулж, гэрээ байгуулна.

6.6.Энэ зүйлийн 6.5-д заасан үйл ажиллагааны талаар ил тод, нээлттэй мэдээлнэ.

6.7.Энэ зүйлийн 6.5-д заасан этгээдийн хэвлэл мэдээллийн үйлчилгээ авахад холбогдох төсөв хуваарилах, зарцуулах журмыг Засгийн газар баталж, мөрдүүлнэ.

6.8.Монгол Улсын тухай албан ёсны мэдээллийг олон улсад түгээх, сурталчлах зорилго бүхий хэвлэл мэдээллийн байгууллага байна.

6.9.Энэ зүйлийн 6.8-д заасан хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь арилжааны үйл ажиллагаа эрхлэхгүй бөгөөд улсын хэмжээнд нэг байж Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэд үйл ажиллагаагаа явуулна.

6.10.Энэ зүйлийн 6.8-д зааснаас бусад зорилгоор төрийн байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд нь дэргэдээ хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл ажиллуулахыг хориглоно.

6.11.Төрийн байгууллага, албан тушаалтан нь хэвлэл мэдээллийн байгууллагыг үйл ажиллагаагаа бие даасан, хараат бусаар эрхлэхэд саад учруулах, үйл ажиллагааг нь хуульд зааснаас бусад үндэслэлээр албадан зогсоох, татан буулгах, энэ хуульд зааснаас бусад үндэслэлээр мэдээллийн эх сурвалжаа илчлэхийг шаардахыг хориглоно.

Тайлбар: -Энэ зүйлд заасан “агуулгын хяналт” /цензур/ гэж хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр нийтлэх, нэвтрүүлэх мэдээллийн агуулгыг урьдчилж хянах, хөндлөнгөөс нөлөөлөх аливаа үйл ажиллагааг ойлгоно.

7 дугаар зүйл.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага байгуулах эрх

7.1.Монгол Улсын иргэн бүр үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсрол, бэлгийн чиг баримжаа, ял шийтгүүлсэн байдлыг үл харгалзан үзэл бодлоо хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр чөлөөтэй илэрхийлэх, хуульд заасан журмын дагуу хэвлэл мэдээллийн байгууллага байгуулах, эрхлэх эрхтэй.

7.2.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага байгуулах, бүртгэхтэй холбоотой харилцааг холбогдох хуулиар зохицуулна.

8 дугаар зүйл.Редакцын хараат бус байдлын баталгаа

8.1.Сэтгүүлч, хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь сэтгүүл зүйн үйл ажиллагааг хуулийн хүрээнд хараат бусаар, чөлөөтэй эрхэлнэ.

8.2.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь олон нийтэд түгээх мэдээллийн агуулга, бодлогыг тодорхойлох, бүтээх, нягтлах үйл ажиллагааг зохион байгуулах редакцтай байна.

8.3.Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын редакц нь төрийн байгууллага, албан тушаалтан, өмчлөгч, ивээн тэтгэгч, улс төрийн байгууллага, хуулийн этгээд, хувь хүний хөндлөнгийн оролцоогүйгээр сэтгүүл зүйн үйл ажиллагааг бие даан явуулна.

8.4.Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын редакц нийтэлж, нэвтрүүлж буй бүтээлийн бодит байдлыг хариуцна.

8.5.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага, сэтгүүлчийн нийтэд түгээсэн мэдээллийг энэ хуулийн 4.1.9, 4.1.10-т заасан мэдээлэл байсан гэж үзвэл эрх нь

хөндөгдсөн этгээд гомдлоо редакц, энэ хуулийн 14.1-д заасан хэвлэл мэдээллийн өөрийн зохицуулалтын байгууллагад гаргаж болно.

8.6.Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын үүсгэн байгуулагч болон хувьцаа эзэмшигч нь редакцтай түүний хараат бус байдлыг хангах, талуудын эрх, үүргийг тодорхойлох гэрээ байгуулна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЛИЙН БАЙГУУЛЛАГА, ТҮҮНИЙ ИЛ ТОД БАЙДАЛ

9 дүгээр зүйл.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага

9.1.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь ашгийн төлөө болон ашгийн төлөө бус зорилготой, олон нийтийн, арилжааны, хамтын үйл ажиллагааны төрөлтэй байна.

9.2.Олон нийтийн болон хамтын хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь ашгийн төлөө бус хуулийн этгээд байна.

9.3.Энэ зүйлийн 9.2-т зааснаас бусад хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь ашгийн төлөө зорилготой, компани хэлбэрээр зохион байгуулагдсан байна.

10 дугаар зүйл.Хамтын хэвлэл мэдээллийн байгууллага

10.1.Олон ургальч байдлыг дэмжих, иргэний үзэл бодлоо илэрхийлэх эрх чөлөөг хангах зорилгоор тодорхой нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд, хязгаарлагдмал байдлаар үйл ажиллагаа явуулдаг, соёл, зан заншил, сонирхол, үнэт зүйл, онцлог байдлаар нэгдсэн иргэдийн үүсгэн байгуулж, эзэмшдэг, улс төр, эдийн засгийн ашиг сонирхлоос ангид хамтын хэвлэл мэдээллийн байгууллага ажиллаж болно.

10.2.Хамтын хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл нь хязгаарлагдмал хүрээнд мэдээ, мэдээлэл түгээж, энэ зүйлийн 10.1-д заасан иргэдийн оролцоонд тулгуурлан үйл ажиллагаагаа хараат бусаар явуулна.

11 дүгээр зүйл.Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын ил тод байдлыг хангах

11.1.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь эзэмшлийн талаарх дараах мэдээллийг олон нийтэд ил тод зарлана:

11.1.1.хуулийн этгээдийн нэр, таван хувиас дээш хувийн хувьцаа эзэмшигчийн нэр, иргэншил, эзэмшиж байгаа хувьцааны тоо;

11.1.2.хэвлэл мэдээллийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан, эцсийн өмчлөгчийн талаарх мэдээлэл;

11.1.3.энэ хуулийн 8.6-д заасан гэрээ.

11.2.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь энэ зүйлийн 11.1-д заасан мэдээлэлд өөрчлөлт орсон тухай бүр мэдээллийг шинэчилнэ.

11.3.Энэ зүйлийн 11.1.1-д заасан этгээд нь хэвлэл мэдээллийн байгууллага дахь хувь эзэмшлээ нуун дарагдуулах, бусдын нэрийг ашиглан улсын бүртгэлд хуурамчаар бүртгүүлэхийг хориглоно.

11.4.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь энэ хуулийн 6.5-д заасны дагуу хийгдэж байгаа нийтлэл, нэвтрүүлэг хүргэхдээ захиалгат, эсхүл төлбөртэй болохыг тодорхой илэрхийлэх тэмдэглэгээ хэрэглэж, захиалагчийн, эсхүл төлбөр төлсөн этгээдийн нэрийг дурдана.

12 дугаар зүйл.Хэвлэл мэдээллийн хэт төвлөрлөөс сэргийлэх

12.1.Хэвлэл мэдээллийн хэт төвлөрөл үүсэхээс сэргийлэх, хязгаарлалт тогтоох, үнэлгээ дүгнэлт гаргах, бүртгэхтэй холбогдсон харилцааг Өрсөлдөөний тухай хууль, Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хуулиар зохицуулна.

12.2.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага, түүний өмчлөгч нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн чөлөөт байдлыг алдагдуулсан, редакцын хараат бус байдалд халдсан, хэвлэл мэдээллийн салбарт өрсөлдөөнийг хязгаарласан аливаа үйлдэл гаргахаас урьдчилан сэргийлнэ.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ СУРВАЛЖ НУУЦЛАХ ЭРХИЙГ ХАМГААЛАХ

13 дугаар зүйл.Мэдээллийн эх сурвалж нууцлах эрх

13.1.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага, сэтгүүлч мэдээллийн эх сурвалжаа нууцлах эрхтэй.

13.2.Тухайн мэдээллийн нууцалсан эх сурвалжийг өөр арга замаар олж мэдэх боломжгүй бөгөөд хүний амь нас, эрүүл мэндэд ноцтой, бодит хохирол учруулахуйц гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үндэслэлтэй гэж үзвэл эх сурвалжаа илчлэх эсэхээ сэтгүүлч, хэвлэл мэдээллийн байгууллага өөрөө шийдвэрлэнэ.

13.3.Төрийн байгууллага, албан тушаалтан, бусад этгээд сэтгүүлчийн хуульд нийцсэн үйл ажиллагаанд саад учруулах, мэдээллийн эх сурвалжаа илчлэхийг албадах, тулган шаардахыг хориглоно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ

ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЛИЙН САЛБАРЫН ӨӨРИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

14 дүгээр зүйл.Хэвлэл мэдээллийн салбарын өөрийн зохицуулалт

14.1.Хэвлэл мэдээллийн салбарт өөрийн зохицуулалтын тогтолцоог хэрэгжүүлэх байгууллага ажиллана. Хэвлэл мэдээллийн өөрийн зохицуулалтын байгууллага нь бүтэц, зохион байгуулалт, үйл ажиллагаагаа бие даан шийдвэрлэнэ.

14.2.Энэ зүйлийн 14.1-д заасан байгууллага нь хэвлэл мэдээллийн салбарын мэргэжлийн ёс зүйн хэм хэмжээг батална.

14.3.Энэ зүйлийн 14.1-д заасан байгууллага нь редакцын сэтгүүл зүйн бүтээл энэ зүйлийн 14.2-т заасан ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн талаарх хүн, хуулийн этгээдээс гаргасан гомдлыг хүлээн авч, хянан хэлэлцэнэ.

14.4.Хэвлэл мэдээллийн өөрийн зохицуулалтын байгууллага энэ зүйлийн 14.3-т заасан үйл ажиллагааны хүрээнд хамтын зарчмаар мэргэжлийн дүгнэлтийг гаргаж, шийдвэрээ нээлттэй мэдээлнэ.

14.5.Энэ зүйлийн 14.3-т заасан үйл ажиллагаа нь хүн, хуулийн этгээдийн редакц болон шүүхэд гомдол гаргах эрхийг хязгаарлахгүй.

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ

БУСАД ЗҮЙЛ

15 дугаар зүйл.Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

15.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хууль болон Захиргааны ерөнхий хуульд заасан, энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болно.

16 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

16.1.Энэ хуулийг.....оны.....дугаар сарын...-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

